

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Cauzele care au condiționat elaborarea proiectului, inițiatorii și autorii proiectului

Proiectul de lege a fost elaborat în scopul îmbunătățirii substanțiale a climatului investițional prin reglementarea cu noi abordări, mai permissive ce vor conduce la dezvoltarea și atragerea investițiilor străine. În acest sens, sunt propuse ajustări la Codul penal, Codul de procedură penală, Codul contravențional și la o serie de acte legislative în domeniu.

Consiliul Europei în preambulul Regulilor Penitenciare Europene reiterează că privarea de libertate a persoanei trebuie să fie o soluție *ultimo ratio*. Într-o altă recomandare adresată statelor membre¹, Consiliul Europei stabilește că: „*privarea de libertate trebuie considerată o sancțiune sau măsură extremă și, de aceea, trebuie impusă numai când, din cauza gravității infracțiunii, orice altă sancțiune sau măsură ar fi evident inadecvată.*”.

Totodată, elaborarea prezentului proiect de lege se impune prin necesitatea creării unui mecanism de liberare de pedeapsă penală datorită reparării benevole a prejudiciului și perceperii în bugetul statului a avantajelor patrimoniale în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 91¹ din proiectul de lege.

Actualmente Codul penal se caracterizează printr-un accent de represiune penală excesivă, în comparație cu legislația penală europeană. Utilizarea activă și pe scară largă a represiuni penale în cazul infracțiunilor menționate, poate atrage după sine consecințe negative pe termen lung pentru stat. Relațiile sociale cu privire la economia națională sînt influențate de transformările petrecute, în cursul dezvoltării societății, în întreaga viață economică și socială.

Aceste completări constituie măsuri de politică penală determinată de specificul infracțiunilor economice etc., respectiv de necesitatea recuperării, cu celeritate, a prejudiciului cauzat și nu este de natură să aducă atingere dreptului la un proces echitabil și nici normelor constituționale privind realizarea justiției.

Proiectul legii asigură o interconectare dintre două sisteme care intră în contact cu mediul de afaceri și, în anumite situații, exercită presiuni nejustificate asupra acestora și anume: sistemul organelor de urmărire penală și sistemul organelor de control. În prezent aceste sisteme dezvoltă activități paralele și nu tot timpul reușesc să se sincronizeze, ba dimpotrivă, se pare că au loc proceduri paralele, care implică costuri de timp și financiare atât pentru autoritățile publice, cât și pentru mediul de business.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor novatorii ale proiectului

Prin proiectul de lege se intervine cu modificări la o serie de acte legislative. Totuși, modificările de bază, de la care pornesc modificările în lanț la alte acte legislative se conțin în: Codul penal, Codul de procedură penală, Codul contravențional și Legea 131/2012 privind controlul de stat.

Modificările la Codul penal

Prin modificările propuse se instituie un nou temei de liberare de pedeapsa penală – ***eliberarea de pedeapsă în cazul săvârșirii infracțiunii pentru prima oară***, adică eliberarea persoanei care a săvârșit o infracțiune de la executarea reală, parțială sau totală, a pedepsei penale pronunțate prin hotărîre a instanței de judecată, urmînd ca persoanelor eliberate de pedeapsa să li se aplice probațiunea. Condițiile care trebuie să le întrunească persoanele pentru a fi liberate de răspundere sunt detaliate la noul articol 91¹ (a se vedea următoarea secțiune).

Astfel, noul temei presupune că persoana va fi liberată de pedeapsa penală doar dacă:

- a săvârșit **pentru prima oară una din infracțiunile economice prevăzute expres și anume:**

- *Articolul 223. Încălcarea cerințelor securității ecologice*
- *Articolul 224. Încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice*
- *Articolul 225. Tăinuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului*
- *Articolul 226. Neîndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice*
- *Articolul 227. Poluarea solului*
- *Articolul 228. Încălcarea cerințelor de protecție a subsolului*
- *Articolul 229. Poluarea apei*
- *Articolul 230. Poluarea aerului*
- *Articolul 231. Tăierea ilegală a vegetației forestiere*
- *Articolul 232. Distrugerea sau deteriorarea masivelor forestiere*
- *Articolul 235. Încălcarea regimului de administrare și protecție a fondului ariilor naturale protejate de stat*
- *Articolul 241. Practicarea ilegală a activității de întreprinzător*
- *Articolul 241.1. Practicarea ilegală a activității financiare*
- *Articolul 242. Pseudoactivitatea de întreprinzător*
- *Articolul 244. Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor*
- *Articolul 244.1. Evaziunea fiscală a persoanelor fizice*
- *Articolul 250. Transportarea, păstrarea sau comercializarea mărfurilor supuse accizelor, fără marcarea lor cu timbre de control sau timbre de acciz*
- *Articolul 255. Înșelarea clienților.*
- **a înlăturat încălcările și a reparat prejudiciul** în termenul stabilit de organul de control prevăzut în Legea nr. 131/ 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;
- **a achitat la bugetul de stat** o sumă egală cu valoarea prejudiciului material cauzat, dar nu mai mică decât **dublul limitei maxime a amenzii prevăzute de sancțiunea articolului** corespunzător din partea specială valoarea maximă a amenzii prevăzute de sancțiunea articolului corespunzător din partea specială.

Complementar este prevăzut expres că liberarea nu se va aplica, dacă fapta a fost săvârșită cu aplicarea constrângerii psihice sau fizice, s-a soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau a fost săvârșită de un grup criminal organizat sau organizație criminală.

Selectarea componentelor de infracțiune menționate supra a fost efectuată prin respectarea a **trei** criterii cumulative:

a. Doar componente de infracțiuni care aduc atingere relațiilor sociale cu privire la practicarea legală a activității de întreprinzător și organizarea în condiție de legalitate a afacerilor, relațiilor sociale.

b. Doar componente de infracțiuni ce nu presupun aplicarea constrângerii psihice, fizice, sau nu s-au soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau nu a fost săvârșite de un grup criminal organizat sau organizație criminală.

c. Componente de infracțiune materiale

Trebuie să accentuăm că politica penală din ultimii ani este îndreptată spre umanizarea legislației penale, prin micșorarea limitelor pedepsei cu închisoarea, instituirea unor noi mecanisme alternative și de atenuare și, în cazul anumitor infracțiuni, de liberare de pedeapsă penală.

Necesitatea liberării de pedeapsa penală este determinată de anumite circumstanțe obiective. Setul de măsuri introduse prin Legea nr. 230 din 23 septembrie 2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative (*privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător*) reprezintă un prim pas întru susținerea mediului de afaceri, protejarea relațiilor sociale cu privire la economia națională și îmbunătățirea climatului investițional.

O primă condiție ce necesită a fi întrunită presupune că persoana nu a trecut niciodată prin sistemul liberării de pedeapsă penală.

O a doua condiție este repararea benevolă a prejudiciului cauzat. Astfel, persoana în aceste cazuri dă dovadă de un comportament post infracțional susceptibil de resocializare.

O ultimă condiție este achitarea avantajul patrimonial necuvenit constituind una din măsurile de siguranță care va avea rolul preventiv. Astfel, urmărindu-se combaterea unor eventuale fapte ilicite cu caracter economic.

Gradul de umanizare a politicii penale a unei țări este deseori măsurat prin numărul de deținuți pe cap de locuitor Acest indicator depășește de două ori media în țările Consiliului Europei. La începutul anului 2016, Moldova avea 227 deținuți la 100 000 de locuitori. Această rată este influențată de trei factori: numărul de intrări în penitenciar, durata privațiunii de libertate și dinamica infracționalității. Prin urmare, principala cauză a suprapopulării închisorilor este durata privării de libertate.

Necesitatea obiectivă a utilității incontestabile a unui sistem de sancțiuni penale neprivative de libertate, alternative la pedeapsa închisorii, a condus la excluderea din sancțiunile unor categorii de infracțiuni a pedepsei cu închisoarea, fapt ce va conduce la umanizarea politicii penale a statului, iar persoanele care au comis infracțiunile respective din partea special vor risca sancțiuni punitive. Evidențiem faptul că reducerea pedepselor privative de libertate, iar în unele cazuri renunțarea la această sancțiune s-a operat reieșind din caracterul și gradul de pericol social al faptelor.

Conform Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014 (Monitorul Oficial nr.297-309/851 din 10 octombrie 2014), în vederea realizării acțiunilor ce țin de implementarea art. 335 alin. (1) din Acordul de Asociere RM – UE s-a prevăzut acțiunea privind revizuirea cadrului normativ de reglementare a mediului de afaceri privind compatibilitatea cu noua Lege a concurenței, precum și abrogarea sau modificarea actelor normative care contravin Legii concurenței.

Astfel, articolul 246 din Codul penal a fost expus în redacție nouă în vederea exceptării aplicării prevederilor articolului menționat față de agenții economici care colaborează cu Consiliul Concurenței, în limitele realizării politicii de clemență, conform prevederilor art. 84-92 din Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012.

Norma de la art. 246 este propusă în redacție nouă, în vederea asigurării compatibilității acesteia cu standardele și practica internațională în materie, prevederile Legii concurenței 183/2012, sporirii gradului prejudiciabil al faptei, pentru a justifica includerea acesteia în Codul penal. Reieșind din prevederile art. 84 din Legea concurenței, clemența este recompensa acordată de Consiliul Concurenței pentru cooperarea întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi cu Consiliul Concurenței, în cazul în care acestea sînt sau au fost parte a unui acord anticoncurențial. Astfel, întreprinderile și asociațiile de întreprinderi pot obține imunitate la amendă sau reducerea cuantumului acesteia dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de Legea concurenței. În funcție de condițiile care sunt întrunite de întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi vizate, poate fi acordată imunitate la amendă: de tip A și de tip B.

Articolul 246/1 Concurența neloială se propune a fi exclus din Codul penal. Nu este justificată survenirea răspunderii penale pentru fapta de ”**concurență neloială**”, or soluționarea și sancționarea faptelor respective are loc în afara cadrului penal, iar sancțiunile aplicate sunt mult mai operative și mai disuasive. În materia combaterii concurenței neloiale prevalează răspunderea civilă, întrucât practicile care aduc atingere vizează în general interese individuale. Concurența neloială actualmente **este sancționată** prin derogare de la legea penală, comiterea faptelor de concurență neloială se sancționează de Consiliu cu amendă în mărime de până la 0,5% din cifra totală de afaceri realizată de întreprinderea în cauză în anul anterior sancționării. De asemenea, Consiliul poate aplica amenzi pentru încălcarea normelor de procedură ale legislației concurențiale (amenda variază de la 0,15 – 0,45 % din cifra totală de afaceri pentru anul anterior încălcării), cât și pentru încălcarea normelor materiale (amenzi variază de la 1 – 4% din cifra totală de afaceri).

De asemenea întru umanizarea legislației penale la o serie de infracțiuni a fost exclusă pedeapsa cu închisoare, însă au fost mărite coantumul amenzilor.

Articolul 125 este încadrat în Partea generală a Codului penal (Cap. XIII înțelesul și semnificația noțiunilor), având următoarea redacție:

Articolul 125. Desfășurarea ilegală a activității de întreprinzător

Prin desfășurare ilegală a activității de întreprinzător se înțelege:

a) *desfășurarea activității de întreprinzător fără înregistrarea (reînregistrarea) la organele autorizate;*

b) *desfășurarea unor genuri de activitate interzise de legislație;*

c) *desfășurarea activității de întreprinzător prin intermediul filialelor, reprezentanțelor, sucursalelor, secțiilor, magazinelor, depozitelor, unităților comerciale și altor unități neînregistrate în modul stabilit de legislație;*

d) *desfășurarea activității de întreprinzător fără utilizarea mărcilor comerciale și de fabrică și fără indicarea în documente a codurilor fiscale, în cazul când folosirea sau indicarea lor este prevăzută de legislație, ori desfășurarea acestei activități cu utilizarea unor coduri fiscale străine sau plastografiate.*

În același timp, articolul 241 conține componentă de infracțiune ”Practicarea ilegală a activității de întreprinzător”, care este foarte vagă și se presupune că trebuie aplicată în coroborare și în înțelesul oferit de articolul 125. Pentru a asigura coerența reglementărilor, claritatea și previzibilitatea lor, se propune abrogarea art. 125 și transferarea descifrării lui la articolul 241, care instituie răspundea penală pentru această faptă. În plus, prezența noțiunii de la art. 125 ar fi justificată, dacă aceasta ar fi utilizată și cu referire la alte componente de infracțiuni, însă, aceasta este valabilă doar pentru art. 241. În aceste condiții, este rațional ca art. 125 să fie abrogat.

Articolul 240¹ prevede survenirea răspunderii penale pentru **Comercializarea motorinei importate pentru consum propriu sau utilizarea acesteia contrar destinației**.

Analiza componentei respective de infracțiune, a caracterului prejudiciabil și a gradului de pericol social nu justifică nici de o manieră calificarea faptelor respective ca infracțiune. Prin urmare, se propune abrogarea articolului respectiv.

Redacția în vigoare a componentei respective de infracțiune de la art. 241 stabilește răspunderea penală pentru: **”(1) Practicarea ilegală a activității de întreprinzător, soldată cu obținerea unui profit în proporții mari,...**”, redacție care nu răspunde condițiilor de previzibilitate și accesibilitate a normei penale, precum și nu înglobează elementele inerente, care să demonstreze gradul prejudiciabil al faptei. Chiar dacă în partea generală a Codului penal (art. 125) este redat înțelesul a ceea ce înseamnă ”desfășurarea ilegală a activității de întreprinzător”, totuși optăm că elementele constitutive ale infracțiunii trebuie să se regăsească în partea specială a Codului penal. Respectiv, prin proiectul legii se propune completarea acestei norme cu elementele de la art. 125 și, implicit, abrogarea art. 125.

Pentru articolul 242 care prevede răspunderea penală pentru **Pseudoactivitatea de întreprinzător** se propune eliminarea sancțiunii privative de libertate și creșterea sancțiunii amenzii. Astfel, în cazul infracțiunii respective se va opta preponderent pe sancțiunile pecuniare.

Pentru articolul 242¹ care prevede răspunderea penală pentru **Manipularea unui eveniment** se propune aceeași abordare: eliminarea sancțiunii privative de libertate și sporirea sancțiunilor pecuniare.

La articolul 242² **Pariurile aranjate** se propune aceeași abordare ca și în cazul articolelor precedente.

Urmare a dezbaterilor publice, analizei practicii de aplicare a art. 244 **Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor**, se propune reformularea componentei respective prin:

- a) creșterea costului evaziunii fiscale de la 1500 u.c. la 6000 u.c, astfel încât să fie sporit gradul prejudiciabil al faptei și să justifice includerea acesteia în Codul penal;
- b) stabilirea unui cadru temporal exact pe parcursul căruia a avut loc acțiunea de evaziune: 1 an;
- c) pentru faptele de la alin. (1) s-a eliminat sancțiunea închisorii și a fost majorată sancțiunea amenzii;

pentru faptele de la alin. (2) s-a arătat expres costul evaziunii fiscale ce constituie proporții deosebit de mari – 12000 u.c.; a fost diminuată sancțiunea închisorii (de la 6 la 4 ani) și majorată sancțiunea amenzii.

La articolul 244¹. *Evaziunea fiscală a persoanelor fizice* s-a propus eliminarea sancțiunii privative de libertate pentru alin. (1) și diminuarea pedepsei închisorii pentru alin. (2).

Pentru infracțiunea de "Contrabandă" prevăzută la art. 248 se propune sporirea valorii proporțiilor mari și deosebit de mari (de la 20 la 100 salarii medii pe economie și respectiv de la 40 la 200 salarii medii pe economie), eliminarea sancțiunii privative de libertate și sporirea sancțiunii amenzii.

Similar propunerilor pentru articolul 248 CP, pentru articolul 249 *Eschivarea de la achitarea plăților vamale*, se propune sporirea valorii proporțiilor mari și deosebit de mari (de la 20 la 100 salarii medii pe economie și respectiv de la 40 la 200 salarii medii pe economie). Totodată se ajustează terminologia utilizată în Codul penal cu cea din Codul vamal, prin substituirea "plăților vamale" cu "drepturile de import".

La Articolul 250¹. *Fabricarea ilegală a semnelor de marcă de stat, punerea în circulație și utilizarea acestora* se propune diminuarea sancțiunii privative de libertate și sporirea sancțiunii amenzii.

Pentru a responsabiliza autoritățile și angajații acestora care acționează în domeniul eliberării actelor permissive și efectuării controalelor, este oportună completarea CP cu o componentă specială care să prevadă răspunderea penală a subiecților din acest domeniu. Notăm faptul că în Codul contravențional (art. 313³) există o normă similară, totuși aceasta nu este suficient de disuasivă. Din considerentul creșterii gradului de responsabilizare, prevenire și limitare a excesului de putere în aceste două domenii, precum și pentru a exclude din sistemul public a persoanelor care au comis astfel de încălcări, optăm pentru includerea acestei noi componente de infracțiune.

Art. I. Modificările la Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24 aprilie 1997

Amendamentul instituie procedura reparatorie prin care, persoanei controlate, la care au fost identificate încălcări ale legislației fiscale, i se acordă dreptul de a repara prejudiciul și de a repara încălcarea. Abia după expirarea termenelor stabilite pentru repararea prejudiciului și executarea prescripției, organul fiscal va sesiza organul de urmărire penală despre identificarea indicilor de infracțiune.

Executarea acestor două condiții – repararea prejudiciului și înlăturarea încălcării – vor constitui temeiuri ce vor fi luate în calcul de procuror la pornirea sau nu a urmăririi penale pe cauza dată.

Art. II. Modificările la Legea nr. 753-XIV din 23 decembrie 1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova

Amendamentele concretizează atribuțiile SIS, limitându-le doar la securitatea națională, creând garanții legale de limitare a intervențiilor nejustificate ale instituției în activitatea agenților economici. Astfel, amendamentul concretizează conceptul de „securitate națională”.

De asemenea, întrucât, SIS nu deține experți judiciari în Registrul de stat al experților judiciari, iar specialiștii pe care îi au în state nu sunt atestați conform procedurii legale, acestei instituții îi este exclus dreptul de a efectua expertize judiciare, aceasta rămânând să facă constatări tehnico-științifice.

Art. III. - Modificările la Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20 iulie 2000

Aceste modificări vin să excludă competențele de organe urmărire penală ale Serviciului Vamal. Astfel, că acesta nu va mai avea nici statut, implicit nici atribuțiile unui organ de urmărire penală, adică nu va avea dreptul de a efectua urmărirea penală în vreuna din cauzele penale,

Totuși, Serviciul Vamal rămâne în lista organelor de constatare a infracțiunilor de contrabandă (art. 248 din Codul penal al Republicii Moldova) și de eschivare de la achitarea plăților vamale (art. 249 din Codul penal al Republicii Moldova). Acest fapt este confirmat prin prevederile art. 273 alin. (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova– „Organele de constatare, competența și acțiunile acestora”:

„(1) Organele de constatare sînt:

a) poliția - pentru infracțiuni ce nu sînt date prin lege în competența altor organe de constatare;

a¹) Poliția de Frontieră – pentru infracțiuni atribuite prin lege în competența sa;

b) Centrul Național Anticorupție - pentru infracțiuni date prin lege în competența sa;

c) Serviciul Vamal - pentru infracțiuni date prin lege în competența sa infracțiunile prevăzute la art. 248 și 249 din Codul penal;

d) Serviciul de Informații și Securitate - pentru infracțiuni ale căror prevenire și contracarare îi sînt atribuite prin lege;

e) comandanții unităților și formațiunilor militare, șefii instituțiilor militare - pentru infracțiuni săvârșite de militarii din subordine, precum și de persoanele supuse serviciului militar în timpul cantonamentelor; pentru infracțiuni săvârșite de muncitorii și angajații civili ai Forțelor Armate ale Republicii Moldova, legate de îndeplinirea îndatoririlor lor de serviciu, sau săvârșite la locul de dislocare a unității, formațiunii, instituției;

f) șefii instituțiilor penitenciare - pentru infracțiuni comise în locurile de detenție, în timpul escortării sau în legătură cu punerea în executare a sentințelor de condamnare; de asemenea șefii instituțiilor curative de specialitate - în cazurile referitoare la persoane cărora le sînt aplicate măsuri de constrîngere cu caracter medical;

g) comandanții de nave și aeronave - pentru infracțiuni săvârșite pe acestea în timp ce navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor și aeroporturilor;

h) instanțele de judecată sau, după caz, judecătorii de instrucție - pentru infracțiuni de audiență.”.

Astfel, Serviciul Vamal, în calitate de organ de constatare a infracțiunilor va avea în continuare următoarele competențe:

„(2) Organele menționate la alin.(1) au dreptul, în condițiile prezentului cod, să rețină făptuitorul, să ridice corpurile delictive, să solicite informațiile și documentele necesare pentru constatarea infracțiunii, să citeze persoane și să obțină de la ele declarații, să procedeze la evaluarea pagubei și să efectueze orice alte acțiuni care nu suferă amîinare, cu întocmirea proceselor-verbale în care se vor consemna acțiunile efectuate și circumstanțele constatate.

(3) Actele de constatare întocmite conform prevederilor alin.(2), împreună cu mijloacele materiale de probă, se predau, în termen de 24 de ore, de către organele de constatare din cadrul poliției, Poliției de Frontieră, Centrului Național Anticorupție și Serviciului Vamal - organelor de urmărire penală corespunzătoare constituite conform legii în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului Vamal, iar de către celelalte organe de constatare - procurorului, pentru începerea urmăririi penale.

(4) În cazul reținerii persoanei de către organele de constatare specificate la alin.(1), cu excepția organelor specificate la lit.g), actele de constatare, mijloacele materiale de probă și persoana reținută se predau organului de urmărire penală sau procurorului imediat, dar nu mai tîrziu de 3 ore de la momentul reținerii de facto a acesteia.”.

De asemenea, Serviciul Vamal rămâne să fie organ de investigații, conform Legii nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații – a se vedea art. 6 din lege:

„Articolul 6. Subiecții care efectuează activitatea specială de investigații

(1) Activitatea specială de investigații se efectuează de către ofițerii de investigații ai subdiviziunilor specializate din cadrul ori subordonate Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Serviciului Vamal și Departamentului instituțiilor penitenciare al Ministerului Justiției.”

Prin urmare Serviciul Vamal în cadrul activității speciale de investigații rămâne să aibă aceleași drepturi, obligații și atribuții ca ale unui organ de investigații și va putea să realizeze măsurile speciale de investigații conform procedurilor stabilite de Legea nr. 59/2012 și Codul de procedură penală al Republicii Moldova (art. 131¹ – 138³ din cod).

Art. V. Modificările la Legea nr. 1104 din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție

Acest amendamente propune completarea criteriilor de atestare a colaboratorilor CNA cu încă unul. Astfel, la atestarea se va efectua inclusiv în baza criteriului „impactul acțiunilor sale, în timpul exercitării atribuțiilor, asupra drepturilor și libertăților persoanelor, în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a impactului negativ asupra acestora”, de rând cu criteriile prevăzute de legea în vigoare și anume:

- „a) cunoștințe și aptitudini folosite în exercitarea funcției deținute;
- b) activism și spirit de inițiativă;
- c) perfecționare pe plan profesional și implementarea practicilor avansate;
- d) elaborarea și implementarea metodelor performante de lucru;
- e) nivel adecvat de cultură juridică;
- f) posedarea limbilor de circulație internațională;
- g) manifestarea inițiativei personale și principialitate în luarea deciziilor;
- h) creativitate și comunicare;
- i) capacitate de organizare eficientă a muncii și de asumare a răspunderii pentru rezultatele

ei.”

Includerea acestui criteriu de evaluare a activității colaboratorilor CNA vine să responsabilizeze acești subiecți în activitatea pe care o desfășoară, manifestând atenție față de drepturile și libertățile persoanelor, cât și față de activitatea agenților economici cu care interacționează în exercitarea atribuțiilor lor.

Modificările la Codul de procedură penală

În ceea ce ține de modificările la Codul de procedură penală trebuie menționat că acestea urmăresc scopul asigurării conexiunii dintre organele de urmărire penală și organele de control, inclusiv interacțiunea acestora în procedurile de investigare a încălcărilor admise de către agenți economici, precum și diminuarea caracterului intruziv al acțiunilor organelor de urmărire penală în procesul de colectare a probelor.

Astfel, **articolul 93** la alin. (2) a fost completat cu o nouă prevedere potrivit căreia **procesul-verbal de control, întocmit în cadrul procedurii de control de stat al activității de întreprinzător sau un alt act de control cu caracter de decizional, întocmit conform legislației speciale în vigoare are valoare de probă** în cadrul procesului penal. **Precizăm că procesele verbale de control, sunt înscrisuri în care sunt consemnate date și elemente de fapt constatate direct de organul de control în cursul desfășurării controlului, respectiv acestea pot fi considerate mijloace materiale de proba, fapt ce ar conduce la o mai bună și eficientă examinare a cauzei penal.**

În absența completării, aceste acte, la fel, pot fi utilizate în calitate de mijloace de probă în calitate de documente (a se vedea art. 93 alin. (2) pct. 5) din cod), totuși, pentru a evita orice alte interpretări, eventual abuzive sau arbitrare, autorul a propus completarea numită.

În contextul excluderii Serviciului Vamal din lista organelor de urmărire penală, dispare raționamentul menținerii unor prevederi referitoare la atribuțiile conducătorului organului de urmărire penală din cadrul Serviciului Vamal. Astfel, conform amendamentului (La **articolul 56** alineatul (1), cuvintele „Serviciul Vamal,” se exclud), norma va avea următorul cuprins – „(1) În cauzele penale, atribuțiile de conducător al organului de urmărire penală le execută ofițerul de urmărire penală din Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție, numit în modul stabilit de lege și care acționează în limitele competenței sale.”

Modificările la **art. 128** urmăresc reglementarea foarte strictă, exactă a modului de efectuare a perchezițiilor și ridicărilor de obiecte și documente, stabilind astfel unele garanții care să evite abuzurile organului de urmărire penală și, în consecință, stoparea activității economice a persoanei. Astfel, acestea stabilesc expres că „este interzisă efectuarea perchezițiilor cu depășirea spațiilor, în alte locuri, în temeiul altor acte sau urmărind alte scopuri, decât cele indicate în încheierea judecătorului de instrucție privind autorizarea percheziției sau în ordonanța procurorului. (5¹) Ridicarea documentelor, obiectelor, dispozitivelor de stocare a datelor sau a sistemelor de informații în original este permisă, doar dacă, după examinarea la fața locului, în prealabil, este cunoscut conținutul lor și în măsura în care acestea conțin date concrete, care au importanță expresă și indispensabilă pentru cauza penală, iar ridicarea acestora nu stopează în mod inevitabil activitatea economică a persoanei. Totodată sunt prevăzute un șir de condiții stricte care trebuie respectate în cadrul acestei măsuri procesuale.

Amendamentul la **Art. 176** vine să schimbe una dintre condițiile pentru aplicarea arestării preventive și măsurilor alternative la arestare. Astfel, acestea vor putea fi aplicate în cazul în care persoana va fi învinuită, inculpată de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea pe un termen mai mare de 3 ani. În cazul în care persoana va fi învinuită, inculpată de săvârșirea unei infracțiuni economice – adică din capitolul X al Codului penal, măsura arestului preventiv și măsurile alternative acestuia vor putea fi aplicate doar dacă infracțiunea de care persoana este învinuită, inculpată va prevedea o pedeapsă penală mai mare de 5 ani. Aceste amendamente sunt dictate de:

- situația la zi în acest domeniu – în prima jumătate a anul 2017: 91,60% din demersurile de aplicare a arestării preventive au fost admise, iar 98% din recursuri împotriva arestărilor aplicate au fost respinse;

- natura faptelor infracționale sancționate cu pedeapsa cu închisoarea de până la 3 ani, în general, sunt fapte non-violente; același caracter îl comportă și infracțiunile economice;

- pedeapsa prevăzută pentru faptele sancționate cu pedeapsa închisorii pe un termen de până la 5 ani, în mare, este pedeapsă alternativă, principală fiind pedeapsa amenzii;

- în cazul faptelor pentru care legea prevede închisoarea pe un termen de până la 5 ani, poate fi aplicată pedeapsa cu suspendarea.

Amendamentul la **Articolul 204** („... se completează cu alineatul (4¹) cu următorul conținut:

„(4¹) Dacă bunurile ce urmează a fi sechestrare pentru repararea prejudiciului cauzat sau pentru a garanta executarea pedepsei amenzii sînt folosite sau constituie parte a procesului tehnologic de producție și sechestrarea lor ar determina în mod inevitabil stoparea activității economice a persoanei, se iau măsuri asiguratorii pentru sechestrarea contravalorii acestora.” are ca obiectiv crearea de condiții ca aplicarea măsurii procesuale să nu genereze stoparea activității economice a persoanei implicate în procesul penal.

Amendamentul de la **Articolul 253** exclude Serviciul Vamal din lista organelor de urmărire penală.

Amendamentul de la **Articolul 268** exclude prevederea care reglementează competențele Serviciului Vamal ca organ de urmărire penală.

Amendamentul de la **Articolul 269** revizuieste competențele Centrului Național Anticorupție în calitate de organ de urmărire penală. Astfel, conform normei propuse, CNA va înceta să efectueze urmărirea penală pe cauzele penale pe care le avea în competență până în prezent, adică nu va mai avea în gestiune cauze penale pentru efectuarea urmăririi penale pe acestea. CNA rămâne să fie organ de urmărire penală care va efectua acțiuni concrete de urmărire penală, la indicația scrisă și sub controlul procurorului din cadrul Procuraturii Anticorupție, în cazul infracțiunilor date în competența acesteia conform art. 270¹ din CPP al RM.

Amendamentul de la **Articolul 270** propune transferarea în competența exclusivă a procurorului efectuarea urmăririi penale pe cauzele privind infracțiunile ecologice, economice și informatice. Se consideră că aceste infracțiuni sunt, în general, conexe activității economice. Astfel că, în dorința de a limita maxim posibil presiunea ofițerilor de urmărire penală (a Poliției) asupra activității economice, s-a optat pentru efectuarea urmăririi penale în aceste cauze nemijlocit de către procurori, adică sub responsabilitatea directă a acestora.

Pentru a asigura capacitățile de infrastructură a procurorilor la efectuarea urmăririi penale, prin alin. (10), se admite implicarea ofițerilor de urmărire penală la efectuarea urmăririi penale pe aceste cauze, dar la indicația directă, sub conducerea și responsabilitatea directă a procurorului.

Articolul 270¹: În contextul revizuirii statutului CNA, a fost revizuită și competența Procuraturii Anticorupție. Astfel, în competența acesteia au fost trecută efectuarea urmăririi penale pe cauzele aflate în competența CNA, în prezent.

Articolul 270² alineatul (1) lit. b): Amendamentul propune transferarea în competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale efectuarea urmăririi penale pentru infracțiunea de spălare de bani (art. 243 din Codul penal) și finanțarea terorismului (art. 279 din Codul penal). Efectuarea urmăririi penale pe cauze penale privind aceste infracțiuni se află, în prezent, în competența CNA. După revizuirea statutului și rolului acestei instituții, aceste două infracțiuni, de asemenea urmează să fie luate din competența organului de combatere a corupției.

Articolul 273: Urmare a excluderii competențelor de urmărire penală de la Serviciul Vamal, s-a impus necesitatea ajustării întregului cadru normativ. Astfel, urmare a modificării propuse, Serviciul vamal este indicat ca organ de constatare a infracțiunilor prevăzute la art. 248 (contrabanda) și art. 249 (eschivarea de la achitarea plăților vamale).

De asemenea, proiectul exclude din normele procesuale referințele la Serviciul Vamal ca organ de urmărire penală și revizuieste competențele CNA, norma propune menținerea referințelor la aceste instituții ca organe de constatare a infracțiunilor, care vor transmite materialele sale de constatare a unei infracțiuni procurorului, or, anume procurorul este cel care preia competența de efectuare a urmăririi penale pe cauze privind infracțiunile aflate în competența Serviciului Vamal și CNA.

Articolul 274 alineatul (1): Amendamentul urmărește includerea unei garanții în plus asupra existenței unei bănuieli rezonabile că ar fi fost săvârșită o faptă infracțională, fapt care motivează pornirea urmăririi penale.

Completarea Codului cu **art. 276/1:** Prezentul articol urmărește, în cazul infracțiunilor din domeniul de activitate ale anumitor organe de control de stat asupra activității de întreprinzător sau a altor organe de control de stat, urmărirea penală să poate începe doar după obținerea opiniei specializate a organului competent de control.

Reglementările vizează doar anumite infracțiuni și anume:

Articolul 223. Încălcarea cerințelor securității ecologice

Articolul 224. Încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice

Articolul 225. Tănuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului

Articolul 226. Neîndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice

Articolul 227. Poluarea solului

Articolul 228. Încălcarea cerințelor de protecție a subsolului

Articolul 229. Poluarea apei

Articolul 230. Poluarea aerului

Articolul 231. Tăierea ilegală a vegetației forestiere

Articolul 232. Distrugerea sau deteriorarea masivelor forestiere

Articolul 235. Încălcarea regimului de administrare și protecție a fondului ariilor naturale protejate de stat

Articolul 241. Practicarea ilegală a activității de întreprinzător

Articolul 241¹. Practicarea ilegală a activității financiare

Articolul 242. Pseudoactivitatea de întreprinzător

Articolul 244. Evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor

Articolul 244¹. Evaziunea fiscală a persoanelor fizice

Articolul 250. Transportarea, păstrarea sau comercializarea mărfurilor supuse accizelor, fără marcarea lor cu timbre de control sau timbre de acciz

Articolul 255. Înșelarea clienților.

În cazul infracțiunilor enumerate, autorul prevede posibilitatea neînceperii urmăririi penale, dacă:

1) fapta infracțională corespunde cumulativ următoarelor condiții:

a) nu a fost săvârșită cu aplicarea constrângerii fizice sau psihice;

b) nu s-a soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei;

c) nu a fost săvârșită de un grup criminal organizat sau organizație criminală;

d) fapta a fost săvârșită pentru prima oară;

2) dacă prejudiciul constatat de organul de control va constitui și prejudiciul infracțiunii;

3) prejudiciul constatat de organul de control sau contravaloarea lui a fost restituit;

4) o sumă egală cu prejudiciul, dar nu mai mică decât dublul limitei maxime a amenzii prevăzute de sancțiunea articolului corespunzător a fost vărsată în bugetul de stat;

5) a fost executată prescripția organului de control, în cazul în care aceasta a fost dispusă.

Acest mecanism urmărește crearea unor condiții optime de „interacțiune” minimă a mediului de afaceri cu procedura penală în cazul în care persoana a săvârșit pentru prima oară o faptă infracțională, care corespunde anumitor condiții și atunci când prejudiciul cauzat prin fapta respectivă a fost restituit, cât și dacă o sumă egală cu prejudiciul, dar nu mai mică decât dublul amenzii prevăzute de articolul corespunzător din legea penală a fost vărsată în bugetul de stat.

Art. VII. Modificările la Legea nr. 333-XVI din 10 noiembrie 2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală

Amendamentul propune completarea criteriilor de atestare a ofițerilor de urmărire penală cu încă unul. Astfel, la atestarea se va efectua inclusiv în baza indicatorului de performanță „impactul acțiunilor acestuia, în timpul exercitării atribuțiilor, asupra drepturilor și libertăților, precum și asupra activității economice a persoanelor, în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a impactului negativ asupra acestora”.

Includerea acestui indicator de performanță pentru evaluarea activității ofițerilor de urmărire penală vine să responsabilizeze acești subiecți în activitatea pe care o desfășoară, manifestând atenție față de drepturile și libertăților persoanelor, cât și față de activitatea agenților economici cu care interacționează în exercitarea atribuțiilor lor.

Modificările la Codul Contravențional

Modificarea și completarea Codului contravențional urmărește concretizări și concordări de norme juridice în limita cadrului juridic național/internațional, precum și majorări de sancțiuni orientate spre atingerea scopurilor prevăzute de art. 2 din Codul contravențional al Republicii Moldova, **astfel:**

Articolul 44¹ – Propunerile respective fac parte dintr-un pachet amplu de modificare a Codului contravențional scopul căruia este să simplifice, optimizeze și să asigure celeritatea procedurilor contravenționale. Modificările sînt corelate unor mecanisme similare aplicate în cadrul procedurilor penale, care permit aplicarea sancțiunilor sub limita stabilită, dacă sunt întrunite un șir de condiții și circumstanțe. Noua normă constituie o excepție de la regula generală stabilită la alin. (1) al art. 41 Cod Contravențional. totuși la baza aplicării pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege, sunt atât criteriile generale de individualizare, care au un caracter special, cât și circumstanțele legate de aceste criterii, inclusiv circumstanțele atenuante care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei. Prin completarea cu acest articol contravenientului, în cazul unui concurs de circumstanțe excepționale ale cauzei, legate de scopul, motivele faptei, rolul, personalitatea și comportamentul acestuia, în scopul individualizării sancțiunii contravenționale, urmează a fi oferit dreptul autorităților competente de soluționare a cauzei, de a aplica sancțiunea sub formă de amendă sub limitele prevăzute de lege. Totodată, nefiind posibilă aplicarea acestui articol, în cazul persoanelor care nu au executat sancțiunile contravenționale pentru faptele comise anterior sau au antecedente penale nestinse.

Articolul 197 – prin abrogarea alin. (14) sa înlăturat unele neconcordanțele și interpretările ambigue odată cu aplicarea normei respective. Norma de la alin. (14) al art. 197 prevede răspunderea extrem de abstractă pentru *(14) Nerespectarea, în cadrul desfășurării activității de transport rutier sau activității conexe transportului rutier, a obligațiilor prevăzute în Codul transporturilor rutiere.* Norma nu răspunde exigențelor de previzibilitate și claritate și permite abuzuri în aplicare. Mai mult, art. 197 descrie de o manieră detaliată toate încălcările care derivă din Codul transporturilor rutiere, prin urmare prezența unei norme generale, abstracte care sancționează transportatorii pentru încălcări nedefinite expres este neavenită și urmează a fi abrogată.

Codul contravențional prevede, că procesul-verbal cu privire la contravenție este un act care individualizează fapta ilicită (art. 442) și va cuprinde fapta contravențională, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice. În practică la întocmirea procesului-verbal nu se identifică expres, care obligații au fost încălcate de operatorii de transport prin prisma Codului transportului rutier, dar fac referințe generale, ambigue. Astfel, actele emise de agenții constatatori, contravin prevederilor art. 17 alin. (2) din Codul contravențional, conform căruia persoana juridică răspunde contravențional în cazul în care norma materială prevede expres sancționarea ei.

Articolul 332¹ – Norma de la lin. (1) al art. 332/1 stabilește survenirea răspunderii contravenționale pentru *(1) Aducerea de către transportatori în Republica Moldova a cetățenilor străini sau apatrizilor care nu au viză valabilă sau, după caz, permis de ședere valabil și un document valabil de trecere a frontierei de stat, recunoscut sau acceptat de Republica Moldova, dacă legislația în vigoare sau tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel,*

Norma respectivă, la fel este una neavenită, deoarece transportatorii nu au capacitatea efectivă și logistica necesară pentru a verifica valabilitatea vizei sau permisului de ședere, respectiv transportatorii sunt în imposibilitate obiectivă de a verifica actele, valabilitatea lor. Se propune abrogarea.

Articolul 382: Propunerea respectivă, la fel este parte a pachetului de optimizare a procedurilor contravenționale și instituie prevederi de modernizare a procedurilor de citare în cauzele contravenționale.

Norma în vigoare de la **art. 396** ”Competența procurorului” prevede că *”(4) În cadrul controlului respectării legislației la înregistrarea de către subdiviziunile competente subordonate Ministerului Afacerilor Interne, de către Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal a sesizărilor despre săvîrșirea contravențiilor și infracțiunilor, procurorul este în drept să verifice legalitatea acțiunilor agentului constatator, să pornească procesul contravențional, să atace decizia agentului constatator în instanța de judecată.* ”. În scopul excluderii abuzurilor se propune abrogarea normei respective.

Expunerea **art. 399** în redacție nouă are scopul de a preciza competențele și a limita potențialele abuzuri care pot fi comise de către agenții constatatori.

Articolul 400 prevede competența Ministerului Afacerilor Interne de constatare și examinare a contravențiilor. Prin amendamentele incluse se propune transferarea unor competențe ale MAI către alți agenți constatatori.

Articolul 401: Din competența CNA se exclude constatarea a două contravenții, inclusiv a contravenției ”Încălcarea legislației privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător”.

Articolul 425, 427 – completările vor reglementa modul, condițiile și procedura ridicării de bunuri în cazul contravențiilor date în competența organelor de control de stat al activității de întreprinzător, ceea ce ar asigura garantarea respectării drepturilor agenților economici.

Articolul 428 – completarea în cauză va reglementa aspectele vulnerabile în cadrul desfășurării perchezițiilor, care pot genera abuzuri, acte de corupție și care pot fi însoțite de încălcări ale dreptului omului.

Amendamentele de la **art. 439³ ”Punerea sub sechestru”** sunt corelate cu modificările de la art. 425, 427, 428, scopul cărora este să limiteze abuzurile la aplicarea sechestrului, acțiuni care pot periclita activitatea agenților economici.

Articolul 440 –ca urmare a completării codului cu un nou capitol VI¹ Proceduri simplificate de constatare și examinare a contravenției, actul emis în urma examinării faptei contravenționale în baza constatărilor personale ale agentului constator, va fi emis sub formă de decizie. Astfel, întru oferirea unui suport juridic acestor acțiuni, se impune a fi operate modificările necesare. În partea ce ține de modificarea alin. (2) este de menționat că, procesul contravențional este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, având ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvârșirea contravenției. Respectiv, în cazul constatării contravenției este necesară acțiunea de citare a persoanei, acumulare de probe etc, iar potrivit art.382 citarea se face în așa fel ca persoana chemată să primească invitația cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte în fața autorității respective. Totodată, pentru acumularea de probe, din cadrul altor autorități sau instituții este nevoie de timp pentru recepționarea acestora, care depășește mult termenul de 3 zile stabilit în cod. Concomitent, menționăm că majorarea termenului de la 3 la 15 zile calendaristice, nu va afecta promptitudinea și operativitatea de acțiune a agentului constator.

Articolul 440¹ - în actuala lege contravențională este întâlnit termenul de contravenție flagrantă, art. 426 alin. (3), art. 427 alin. (3), art. 428 alin. (3), art. 433 alin. (1) lit. a), pe când o definiție și o reglementare în acest sens nu este, astfel, întru oferirea unei previzibilități și clarități se impune o reglementare corespunzătoare în partea ce ține de conduita autorităților cu atribuții de soluționare a cauzei în situația depistării unui asemenea tip de contravenții.

Articolele 451¹-451⁶ - au drept scop instituirea unei noi proceduri de examinare a faptei contravenționale, în baza constatărilor personale ale agentului constator, în esența fiind o procedură simplificată de constatare și examinare a cauzei contravenționale. Pentru a fi posibilă examinarea cauzei în această procedură, este absolut obligatoriu să fie întrunite două condiții și anume: contravenția poate fi constatată în temeiul constatărilor personale ale agentului constator și nu necesită acumularea de probe, altă condiție fiind că persoana acceptă constatării agentului constator ca fiind suficiente pentru demonstrarea vinovăției și recunoaște săvârșirea contravenției. Totodată, nu este posibil de examinare a cauzei în această procedură dacă, aplicarea sancțiunii contravenționale este de competența instanței de judecată sau există bunuri pasibile de confiscare.

Astfel, în cazul depistării a unei fapte contravenționale, agentul nu urmează să încheie proces-verbal cu privire la contravenție spre deosebire de procedura generală, actul prin care persoana va fi sancționată se va emite sub formă de decizie.

Totodată, prevederile proiectului instituie un mecanism sancționator, astfel, contravenientul având posibilitatea achitării sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 1/2 din minimul acesteia, în cazul în care într-un termen de 3 zile contravenientul intenționează să achite amenda stabilită, beneficiază de dreptul achitării în cuantum de 50 % din valoarea stabilită.

În aceeași ordine de idei, nouă procedură de examinare a cauzei, oferă posibilitatea agenților constatați de a examina cauza într-o procedură mai simplă, nefiind nevoie de a declanșa întregul mecanism de examinare și soluționare a cauzei, evitând în acest sens multe etape de durată.

În cazul dezacordului contravenientului cu decizia privind examinarea contravenției în temeiul constatării agentului constatat, i se oferă dreptul de contestare a acesteia, urmând procedura prestabilită la art. 451⁴-451⁵.

O noutate a legislației contravenționale este de asemenea acordul de colaborare prevăzut la art. 451⁶, în esență fiind o tranzacție încheiată între agentul constatat, după caz procurorul și contravenient, care își recunoaște vina, integral, în schimbul unei pedepse reduse, fiind posibil de încheiat în orice moment al procesului contravențional până la soluționarea în fond a acestuia.

Este de evidențiat că acordul de colaborare urmează a fi încheiat doar după declanșarea examinării cauzei în procedura generală, deci, acțiunile subiecților menționați la art. 451⁶ alin. (3) din proiect sunt îndreptate spre soluționarea cauzei, incluzând procedurile prestabilite.

Dreptul la un recurs efectiv fiind garantat contravenientului în caz de dezacord cu decizia asupra cazului contravențional în condițiile acordului de colaborare.

Prin instituirea mecanismelor de examinare simplificată a cauzei contravenționale și încheierea acordului de colaborare se urmărește soluționarea procesului contravențional, într-un termen optim și previzibil. Odată cu operarea modificărilor, contravenientul va beneficia de reducerea limitelor de pedeapsă în cazul care urzează de această procedură specială, prin acest proiect se intenționează să crească numărul de dosare soluționate în acest mod, aspect ce va conduce la concentrarea resurselor umane în vederea creșterii operativității în instrumentarea dosarelor complexe și, nu în ultimul rând, la soluționarea cu celeritate a proceselor contravenționale.

Articolul 455 – completarea propusă are drept scop instituirea unui mecanism ce va permite înlocuirea agentului constatat la faza judecării cauzei, dacă se constată că agentul constatat este în imposibilitate de a participa în continuare la ședință, astfel, fiind posibilă înlocuirea cu un alt agent constatat.

Articolul 456 - alin. (2) lit. f) – este necesar a fi stabilit clar în baza căror documente se identifică persoana în cadrul procesului contravențional, completarea cu litera i) este necesară pentru a nu admite răspîndirea informațiilor colectate în cadrul procesului precum și înregistrarea video, audio ascunsă a judecării cauzei.

Articolul 459 – completarea propusă oferă o garanție participanților la proces, în cazul când aceștia nu vor fi de acord cu conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată .

Articolele 464² și 464³ au drept scop instituirea unei proceduri scrise (simplificate) în examinarea cauzei contravenționale în instanța de judecată. Astfel, cauza contravențională în procedură scrisă se examinează de instanța de judecată în lipsa părților și fără dezbateri orale.

Articolul 472 - completarea cu litera a¹) este necesară pentru a nu admite răspîndirea informațiilor colectate în cadrul procesului precum și înregistrarea video, audio ascunsă a judecării cauzei, lit. c) - pentru a exclude participarea în ședință de către alte persoane decât subiecții identificați în prima instanță.

Articolul 475 – în scopul deschiderii procedurii de revizuire și înlăturării viciilor deciziei judecătorești, urmează a fi stabilite toate temeiurile posibile ce au drept efect revizuirea procesului contravențional, în acest context se impun a fi necesare completările operate.

Amendamentul propune ca, Curtea de Conturi, în exercitarea atribuțiilor sale, auditează următoarele, alături de alte domenii, și impactul asupra mediului de afaceri, în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a presiunii asupra mediului de afaceri.

Completarea este justificată de prevederile legii numite, care idnică asupra faptului că, Curtea de Conturi efectuează auditul performanței autorităților, adică evaluează independent activitatea entității auditate și/sau a unui program pe baza principiilor de economicitate, eficiență și eficacitate (economicitate – minimizarea costului resurselor alocate pentru atingerea rezultatelor estimate ale unei activități, cu menținerea calității corespunzătoare a acestor rezultate; eficiență – raportul dintre rezultatele obținute și resursele utilizate pentru obținerea acestora; eficacitate – gradul de îndeplinire a obiectivelor programate pentru fiecare dintre activități și raportul dintre efectul proiectat și rezultatul efectiv al activității respective).

Auditarea inclusiv din această perspectivă va responsabiliza acești subiecți în activitatea pe care o desfășoară, manifestând atenție față de drepturile și libertăților persoanelor, cât și față de activitatea agenților economici cu care interacționează în exercitarea atribuțiilor lor.

Modificarea Legii nr. 283 din 28 decembrie 2011 cu privire la Poliția de Frontieră

Amendamentul propune excluderea din competența Poliției de Frontieră a competențelor de urmărire penală. Rațiunea acestei modificări este determinată de necesitatea optimizării organelor de urmărire penală, or, este nejustificată menținerea unui organ de urmărire penală separat pentru infracțiunile prevăzute la un singur articol din Codul penal – art. 362 – trecerea ilegală a frontierei de stat. Efectuarea urmăririi penale pe aceste cauze penale rămâne să fie în competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne sub conducerea procurorului.

Modificări la Legea nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător

Legea a fost completată la articolul 1 alineatul (4) lit. e) cu textul „, , cât și a prevederilor art. 4 alin. (1²) – (1⁶)”. Amendamentul prevede aplicabilitatea pentru Serviciului Fiscal de Stat a prevederilor art. 4 alin. (1²) – (1⁶) din Legea 131/2012, care instituie reguli pentru efectuarea controlului de stat planificat și inopinat – la distanță sau prin solicitare directă de informații de la persoana controlată.

Articolul 4:

se completează cu alineatele (1³) – (1⁶) cu următorul cuprins:

„(1³) La efectuarea controlului planificat sau inopinat, organul de control are în vedere prioritar posibilitatea efectuării controlului prin solicitare directă de la persoana controlată a documentației și a altei informații conform alin. (1²). Doar în cazul insuficienței documentației și informației deținute pentru a stabilit respectarea legislației de către persoana supusă controlului sau reieșind din tipul controlului și analiza riscurilor, organul de control va realiza controlul la fața locului.

(1⁴) În cazul efectuării controlului prin solicitare directă de la persoana controlată a documentației și a altei informații, aceasta, în termen de 5 zile de la data recepționării solicitării motivate, este obligată să prezente organului de control informația și documentele specificate în solicitare. Neprezentarea informației solicitate constituie temei pentru inițierea în termen de 10 zile lucrătoare a unui control la fața locului.

(1⁵) La depistarea unor erori și/sau neconcordanțe în documentele și informațiile prezentate de persoana controlată, organul de control solicită acesteia prezentarea de explicații în scris în termen de 5 zile de la solicitare. Odată cu transmiterea explicațiilor scrise asupra erorilor și/sau neconcordanțelor, persoana controlată este în drept să prezinte suplimentar acte doveditoare ce confirmă autenticitatea informațiilor și documentelor prezentate.

(1⁶) În cadrul controlului la fața locului, organul de control nu este în drept să solicite de la persoana controlată documente și informații care au fost prezentate anterior, în urma solicitării directe de la aceasta a documentației și a altei informații.”.

Normele propuse reglementează obligația organului de control de a examina prioritatea efectuării controlului „la distanță” (prin solicitare directă de documente și informații de la persoana controlată) și abia după aceasta a controlului la fața locului – fie că e vorba de control planificat, fie inopinat.

De asemenea, normele stabilesc niște reguli de acțiune între organul de control și persoana supusă controlului – termen de solicitare/prezentare a informațiilor solicitate.

Articolul 19: Completarea propusă vine să diminueze și să impună respectarea condițiilor generale pentru efectuarea controlului inopinat și în cazul recepționării de către organul de control a unor petiții, plângeri sau solicitări, inclusiv cele ale organelor de drept sau ale altor organe de stat.

Pentru a evita interpretarea alin. (2¹) se parat de prevederile și rigorile statuate de alin. (1) și (2) din art. 19, norma a fost completată, astfel, încât este impusă respectarea acestora din urmă inclusiv în cazul petițiilor, plângerilor, sesizărilor sau solicitărilor.

Articolul 28: Amendamentele stabilesc că:

1) în procesul-verbal de control, în cazul când organul de control identifică indici ai unor infracțiuni, trebuie să descrie indicii infracțiunilor pe care i-a constatat, cât și să indice articolul din codul penal care indică asupra faptei penale ai căror indici i-a constatat;

2) persoana controlată în activitatea căreia, în urma controlului, au fost identificați indici ai infracțiunii, are dreptul să conteste procesul-verbal de control, măsurile, prescripțiile, acțiunile inspectorului în procedură prealabilă;

3) sesizarea organului de urmărire penală trebuie să se facă doar după ce persoana controlată a contestat procesul-verbal de control sau după expirarea a 5 zile lucrătoare de la data emiterii deciziei organului de control asupra contestației depuse de persoana controlată sau, în cauză în care persoana nu a depus contestație – în termen de 5 zile lucrătoare de la data expirării termenului în care aceasta ar fi avut dreptul să conteste procesul-verbal de control;

4) în cazul în care încălcarea depistată în cadrul procedurii de control prezintă indici de infracțiune și, suplimentar, s-a soldat cu cauzarea de prejudicii vieții sau sănătății persoanei, sesizarea organului de urmărire penală urmează să se facă în termen de până la 3 zile lucrătoare;

5) amendamentele reglementează numărul de exemplare în care trebuie să se încheie procesul-verbal de control atunci când are loc identificarea indicilor de infracțiune, cât și modul de sesizare a organului de urmărire penală, a materialelor care se transmit acestuia.

Astfel, au fost aduse în concordanță și corelate cu modificările efectuate prin prezentul proiect de lege la Codul penal și Codul de procedură penală.

Articolul 29: Amendamentele prevăd obligativitatea pentru organul de control ca, în cazul în care identifică indici ai infracțiunii (dacă nu au fost aduse prejudicii vieții și sănătății persoanei), să dispună o prescripție pentru înlăturarea încălcării identificate și să dispună restituirea prejudiciului pe care l-a stabilit, în limita capacităților și competențelor pe care le are.

Termenul maxim prevăzut pentru executarea prescripției în cazul în care vorbim despre încălcări care prezintă indici ai infracțiunii nu va putea fi mai mare de 30 de zile. Termenul este dictat de gravitatea faptei și de posibilele riscuri pe care aceasta le comportă.

La **articolul 30:** Amendamentele prevăd imposibilitatea contestației în procedură prealabilă a proceselor-verbale care indică asupra încălcării cu indici de infracțiune care au cauzat prejudicii vieții și sănătății persoanei.

De asemenea, amendamentul al doilea propus pentru acest articol indică asupra faptului că, în cazul proceselor-verbale de control în care se identifică indici ai infracțiunii vor putea fi contestate doar în procedură prealabilă, nu și în instanța de contencios administrativ. Astfel, persoanei controlate i se acordă posibilitatea contestației doar în recurs administrativ, nu și judiciar. Acest fapt este dictat de faptul că, fapta care indică indici ai unei infracțiuni va fi examinată în cadrul unui proces judiciar separat și vor exista alte posibilități de control judiciar asupra acesteia.

Art. XI. Modificarea Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură

Aceste amendamente propune ca lista indicatorilor de performanță pentru evaluarea activității procurorului să conțină și indicatorul „*impactul acțiunilor sale, în timpul exercitării atribuțiilor, asupra drepturilor, libertăților și situației economice ale cetățenilor și agenților economici în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a impactului negativ asupra mediului de afaceri*”, de rând cu criteriile prevăzute de Consiliul Superior al Procurorilor.

Includerea acestui indicator de performanță entru evaluarea activității procurorilor vine să responsabilizeze acești subiecți în activitatea pe care o desfășoară, manifestând atenție față de drepturile și libertăților persoanelor, cât și față de activitatea agenților economici cu care interacționează în exercitarea atribuțiilor lor.

3. Impactul proiectului

Adoptarea prezentului proiect de lege are ca și impact îmbunătățirea climatului investițional crearea unui mecanism de liberare de răspundere penală în cazul infracțiunilor care nu au fost săvârșite prin aplicarea constrângerii psihice, fizice, nu s-a soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau nu a fost săvârșită de un grup criminal organizat sau organizație criminală.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat. Dimpotrivă, proiectul poate contribui la creșterea veniturilor bugetare din contul sancțiunilor, preponderent, pecuniare, aplicate persoanelor culpabile și vor fi economisite surse necesare pentru întreținerea instituțiilor de detenție, precum și a persoanelor deținute.

6. Denumirea autorităților care au avizat proiectul de act normativ. Rezultatele avizării

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Totodată, proiectul de lege a fost actualizat de nenumărate ori pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md

Secretar general de stat

Anatolie MUNTEANU